

POVRATAK PLAVŠIĆEVE RAZOTKRIO PROBLEM SRBIJE SA PROŠLOŠĆU

Author: [Branka Mihajlovic](#)

Čini se da topao beogradski doček odražava nespremnost Srbije da se suoči sa vlastitom ratnom prošlošću. Dobrodošlicom sa kojom je bivša predsednica bosanskih Srba i osuđenica za ratne zločine Biljana Plavšić prošle sedmice dočekana u Beogradu dodatno je naglašeno opiranje Srbije da se suoči sa vlastitom ulogom u ratu – kažu posmatrači.

Plavšićeva je bila optužena za genocid i ostale zločine koji su nad nesrpskim stanovništvom počinjeni tokom bosanskog rata (1992-95.), a osuđena je 2002. na 11 godina zatvora nakon što je priznala krivicu po jednoj tački optužnice, koja se odnosi na progon. Zauzvrat su bile povučene sve ostale optužbe, uključujući genocid. Iz švedskog je zatvora puštena 27. oktobra ove godine, nakon što je odslužila dve trećine dosuđene kazne.

Plavšićeva je u Beograd stigla privatnim avionom vlade bosanskih Srba, a dočekao ju je lično premijer Republike Srpske (RS), Milorad Dodik, pridruživši joj se i u crnom automobilu koji ju je odvezao u njen beogradski stan.

No, srbijanske zvaničnike je njen povratak doveo u nelagodnu situaciju. Budući da se već nalaze pod prismotrom zbog toga što nisu uhapsile dvojicu preostalih begunaca od Haškog tribunala – Ratka Mladića i Gorana Hadžića – one su svesne izrazito delikatne prirode odnosa prema optuženima ili osuđenima za ratne zločine.

Predsednica parlamenta Srbije, Slavica Đukić Dejanović, izjavila je kako ne postoji ništa što bi Srbija mogla da učini kako bi sprečila Plavšićevu da se vrati i nastavi da živi u Beogradu. Plavšićeva ima srbijanski pasoš, stan i bliske rođake u Beogradu, pa raspolaže i svim pravima koja imaju i ostali građani Srbije.

„Nije Srbija odlučila da bi Plavšićeva trebalo da dođe u Beograd, već je to njena vlastita odluka“, kazala je Dejanovićeva.

Dodik je, pak, za beogradsku štampu jasno naveo razloge zbog kojih je pozdravio Plavšićevu nakon što je doputovala.

„Moja je obaveza da dočekam ženu koja je prihvatila dosuđenu joj kaznu, premda nikada nije smatrala da je pravedna. A nisam ni ja“, rekao je on prošle sedmice za beogradsku televiziju.

Srbijanski zvaničnici nisu bili toliko otvoreni kao Dodik, ali neki posmatrači kažu da je lično premijer morao dati zeleno svetlo Beograda za to da Plavšićeva bude tretirana kao VIP-gost.

Komentatori tvrde da vlasti u Srbiji verovatno nisu želele da uvrede međunarodnu zajednicu slanjem jednog od svojih zvaničnika na doček Plavšićevoj, ali su pristajanjem na Dodika možda nastojale da odobrovolje one koji su želeli da vide neki oblik zvaničnog dočeka.

„Plavšićeva nije sletela na aerodrom kao privatno lice, osuđenica za ratne zločine koja je upravo odslužila dosuđenu kaznu. Nije prošla kroz carinsku kontrolu, uzela taksi i otišla kući“, kazao je Jovan Bajford (Jovan Byford), predavač psihologije na britanskom Otvorenom univerzitetu.

„Smatram da je veoma zanimljivo to što ju je dočekaio predstavnik jedne strane zemlje, koji se ponašao kao da se radi o njegovoj sopstvenoj teritoriji. Automobili sa registarskim tablicama Republike Srpske voženi su Beogradom sa upaljenim rotacionim svetlima, što nije način na koji bivaju praćene privatne ličnosti nakon što doputuju iz inostranstva. Pitanje je da li je Dodik imao podršku srpske vlade za dolazak u Beograd i dobrodošlicu Plavšićevoj, ili nije. Ne zna se koja bi od te dve mogućnosti bila gora.“

No, neki posmatrači se pitaju da li je Srbija mogla makar da spreči topao aerodromski doček Plavšićeve, koji je po njihovom mišljenju bio neprikladan kada se u vidu ima činjenica da se radi o osuđenici.

Oni kažu da doček nije u skladu sa obećanjem Beograda da će uhapsiti preostale odbegle optuženike za ratne zločine i tako ukloniti poslednju prepreku na putu Srbije ka članstvu u EU-u.

No, navodno pojačanje napora da se uhapse optuženici koji se još uvek nalaze na slobodi ne nailazi na podršku srbijanskog javnog mnjenja. Prema najnovijim istraživanjima, preko 50 procenata stanovništva veruje da to nije u interesu njihove zemlje.

„To je direktan rezultat različitih poruka koje ljudima u Srbiji šalje vlada“, kaže Svetlana Logar iz agencije „Ipsos Strategic Marketing“, najistaknutije nezavisne kompanije za istraživanje na Balkanu. „Umesto da iskoriste haške presude za suočavanje sa nedavnom prošlošću zemlje, srbijanski političari se još uvek ustručavaju da otvoreno govore o onome što se ovde zaista dogodilo tokom balkanskih ratova.“

U skladu sa tim, u javnosti se veoma malo raspravljalo o zločinima za koje je Plavšićeva osuđena ili o njenom priznanju krivice kojim je potvrdila da je tokom bosanskog rata nanela veliki bol Bošnjacima i Hrvatima.

U Srbiji je Nezavisno udruženje novinara Vojvodine 28. oktobra izdalo saopštenje u kojem se govori o „dubokom razočaranju“ načinom na koji su srbijanski mediji izveštavali o oslobađanju Plavšićeve iz zatvora i njenom povratku u Beograd.

„Postiđeni smo načinom na koji mediji u Srbiji pristupaju pitanjima ratnih zločina. Gotovo niko od njih nije izvestio o tome ko je zapravo Plavšićeva i za koje je zločine osuđena“, kaže se u tom saopštenju.

Bajford smatra da ambivalentnost koju Srbija pokazuje spram pitanja ratnih zločina potiče od toga što je ona „još uvek talac svih onih koji su optuženi ili osuđeni u Haškom tribunalu, pošto država Srbija ima patološki strah da će istina o njenoj ulozi u ratovima na Balkanu biti otkrivena.“

„Tužno je to što čitava Srbija živi u strahu da će svet saznati za tamnu stranu njene istorije. Umesto toga, trebalo bi se suočiti sa tom tamnom stranom i izaći na kraj sa njom.“

Branka Mihajlović je novinarka RSE-a i saradnica IWPR-a iz Beograda.

Location: Balkans

Macedonia
Albania
Serbia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/povratak-plav%C5%A1i%C4%87eve-razotkrio-problem-srbije-sa-pro%C5%A1lo%C5%A1%C4%87u>